

บทที่ 6

รูปแบบและเนื้อหาของเพลงแนวร็อคไทย

หลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทเพลงแนวร็อคไทย

ในการจัดประเภทผลงานเพลงแนวร็อคของตะวันตกเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เพลงร็อคของตะวันตกมีที่มาและวิวัฒนาการที่แน่นอน อีกทั้งรูปแบบและเนื้อหาของเพลง มีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน แต่สำหรับเพลงร็อคของไทยนั้นมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากเพลงสากล เพราะเป็นการรับอิทธิพลมาจากเพลงสากลและนำมาประยุกต์ขึ้นใหม่ในบริบทของสังคมไทย ฉะนั้นการที่จะจัดประเภทเพลงร็อคไทยว่าเป็นแนวใดนั้นทำได้หลายแบบ แต่ละคนอาจจะมีความเห็นไม่ตรงกันได้เพราะใช้กฎเกณฑ์การจำแนกคนละแบบ เกณฑ์ที่นิยมใช้กันในประเทศไทยมีดังนี้คือ

1. เกณฑ์ทางศิลปะดนตรีที่กำหนดโดยผู้ผลิต ทางผู้ผลิตเทปเพลง อันได้แก่ โปรดิวเซอร์ ผู้ประพันธ์และศิลปินจะเป็นผู้ที่กำหนดรูปแบบและเนื้อหาว่าจะเป็นเพลงแนวใด ก่อนที่จะลงมือผลิตเทปเพลงแต่ละชุด

2. เกณฑ์ทางศิลปะดนตรีที่เป็นความเห็นของนักวิชาการดนตรี นักวิจารณ์ และผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางดนตรีมานาน เกณฑ์นี้จะเกิดขึ้นหลังจากที่ได้ฟังเพลงแล้ว แยกแยะประเภทจากการวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของบทเพลงตามประสบการณ์ที่ได้ศึกษามา ความเห็นของนักวิชาการอาจจะไม่ตรงกับความเห็นของผู้ผลิต

3. เกณฑ์ทางด้านอุตสาหกรรมเพลง ได้จากภาพลักษณ์ของศิลปินที่ปรากฏตามสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ และการปรากฏตัวในการแสดงบนเวที สิ่งเหล่านี้

จะถูกกำหนดล่วงหน้ามาแล้วโดยบริษัทผู้ผลิตเทปเพลงว่าจะให้ศิลปินมีภาพลักษณ์ออกมาเป็นศิลปินแนวใด แต่บางครั้งภาพที่ออกมากับแนวเพลงที่เล่นหรือร้องอาจจะไม่ตรงกัน เช่น การปรากฏตัวบนเวที การแต่งกาย ทรงผม และภาษาที่ใช้เป็นแบบเดียวกับศิลปินร็อคแต่เพลงที่ร้องกลับเป็นเพลงป๊อปรรรมตา

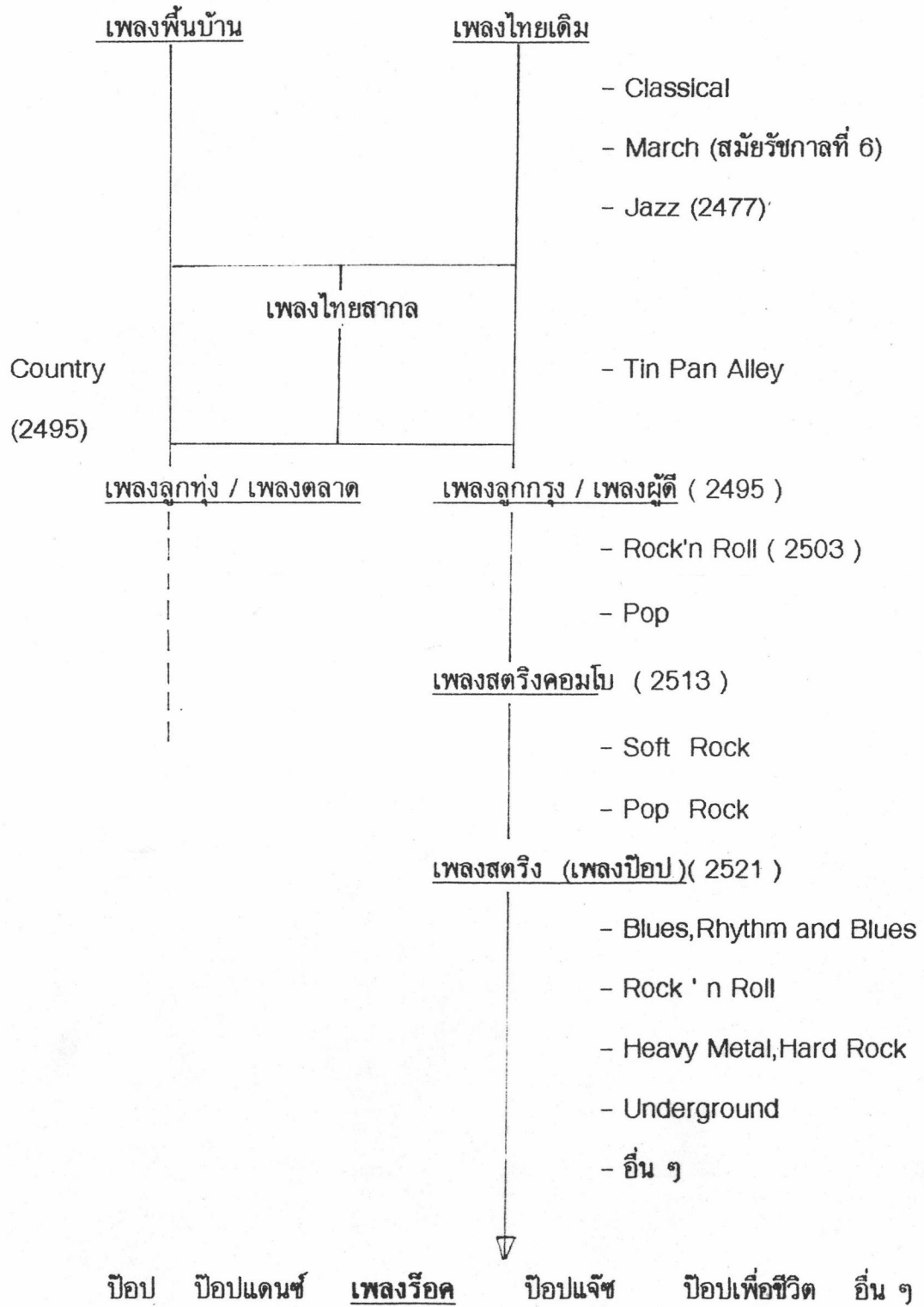
การจำแนกเทปเพลงในงานวิจัยขึ้นอาจจะมีการคลาดเคลื่อนหรือมีข้อโต้แย้งได้เนื่องมาจากการใช้เกณฑ์การจำแนกที่แตกต่างกัน ถึงแม้จะใช้เกณฑ์การจำแนกแบบเดียวกันก็อาจมีข้อโต้แย้งได้กรณีที่เทปเพลงชุดหนึ่งมีเพลงอยู่ร่วมกันหลายประเภท จึงเป็นการยากที่จะระบุให้แน่นอนว่าเทปเพลงชุดนั้นจัดเป็นเพลงประเภทใด

เพราะฉะนั้นเส้นที่แบ่งจำแนกเทปเพลงแต่ละประเภทออกจากกันจึงเป็นเป็นเส้นที่ไม่ชัดเจนตายตัว ตัวอย่างเช่น เทปเพลงของวงไฮร็อกถ้าจัดตามเกณฑ์ของผู้ผลิตจัดอยู่ในประเภทเฮฟวีเมทัล แต่ถ้าจัดตามความเห็นของผู้ฟังที่เชี่ยวชาญอาจจัดให้อยู่ในประเภทป๊อปร็อคก็ได้

อีกประการหนึ่งเพลงร็อคนั้นไม่ใช่เป็นแนวดนตรีที่เกิดขึ้นอย่างโดด ๆ แต่เกิดจากการผสมผสานของดนตรีหลายแนว กว่าที่จะพัฒนามาเป็นเพลงร็อคไทยก็ใช้เวลาในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทยเป็นเวลากว่า 20 ปี ยิ่งเวลาผ่านไปนานเท่าไรดนตรีร็อคก็ยิ่งซึมซับเอาดนตรีประเภทต่าง ๆ เข้ามามากยิ่งขึ้น

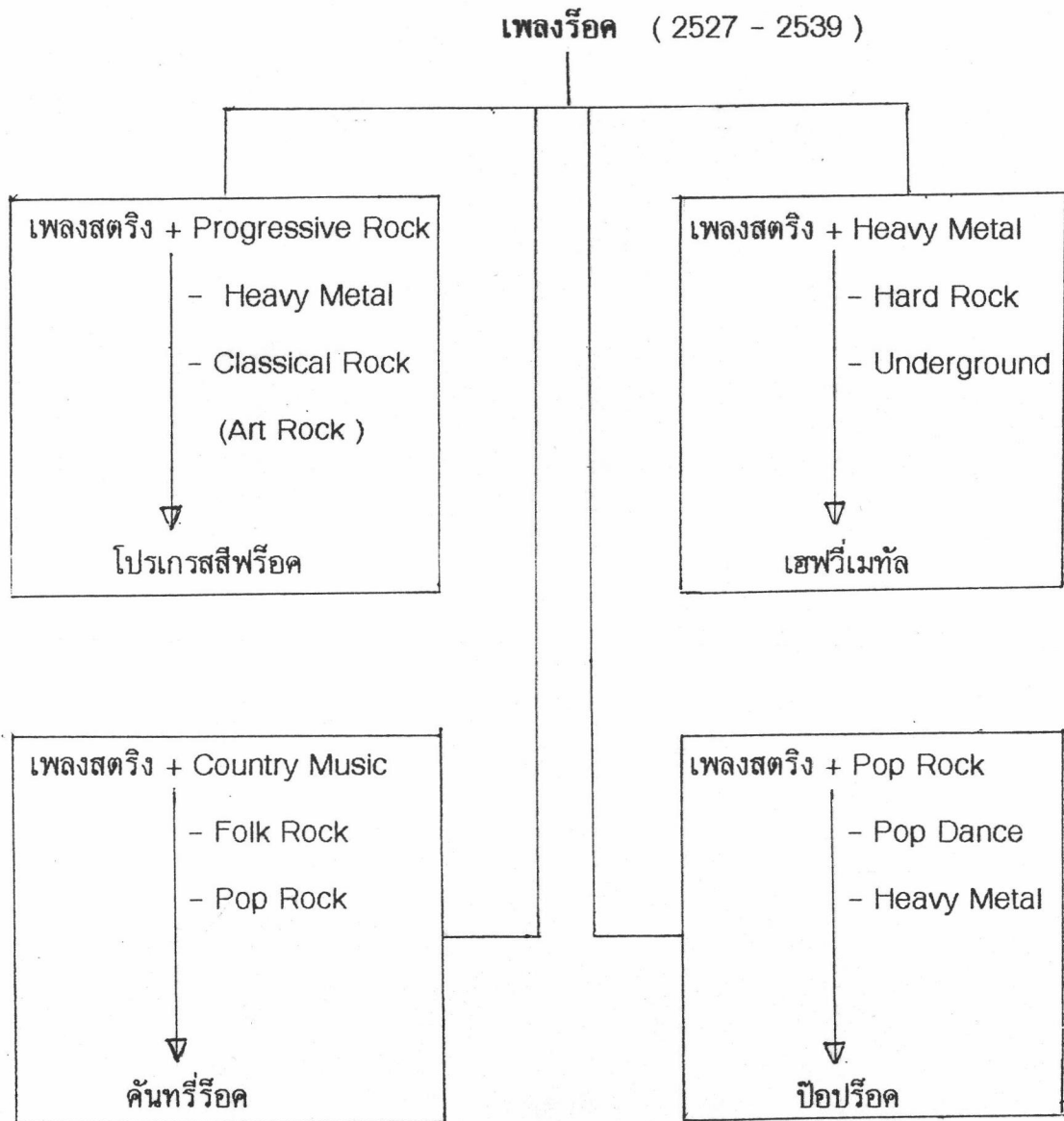
สำหรับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการจำแนกข้อมูลเทปเพลงในเบื้องต้นคือเกณฑ์ด้านศิลปะดนตรีจากความเห็นของผู้ผลิตและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงฟังเพลงแนวร็อคไทยทุกประเภทเพื่อจัดลำดับความเข้มข้นของรูปแบบดนตรีและเนื้อหาแล้วจึงจัดกลุ่มและแยกประเภท

ที่มาของเพลงไทยสมัยนิยมแนวร็อก

จากแผนภูมิที่มาของเพลงไทยสมัยนิยมแนวร็อกนั้น แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของเพลงไทยสมัยนิยมแนวร็อก โดยเริ่มตั้งแต่ ก่อนที่จะมีเพลงไทยสากลนั้นคนไทยมีดนตรีอยู่ 2 ประเภทคือ เพลงพื้นบ้าน และเพลงไทยเดิม เมื่อประมาณรัชกาลที่ 6 เป็นต้นมาไทยรับเอาดนตรีสากลประเภทดนตรีคลาสสิก มาร์ช และแจ๊ซเข้ามาผสมผสานกับเพลงพื้นบ้านและเพลงไทยเดิม จึงเรียกดนตรีชนิดใหม่นี้ว่าเพลงไทยสากล ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2495 เป็นต้นมาเพลงไทยสากลได้แยกออกเป็น 2 ประเภทคือ เพลงลูกทุ่งหรือเพลงตลาด ซึ่งเป็นเพลงที่ได้รับอิทธิพลของเพลงพื้นบ้านผสมกับเพลงสากลในแนวคันทรี่อย่างเด่นชัด ส่วนเพลงลูกกรุงหรือเพลงผู้ดีเป็นเพลงที่ได้รับอิทธิพลของเพลงไทยเดิมผสมกับเพลงลูกกรุงของยุโรป (Tin Pan Alley) ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2513 เป็นต้นมาเพลงลูกกรุงได้รับอิทธิพลของเพลงร็อกแอนด์โรลและเพลงป๊อป จึงเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นเพลงแนวสตริงคอมโบ และต่อมาเพลงแนวสตริงคอมโบก็ได้รับอิทธิพลของเพลงสากลประเภท ซอฟร็อก และป๊อปร็อกมากขึ้นจึงได้พัฒนาเป็นเพลงสตริง หรือเพลงป๊อป(คือสตริงคอมโบแบบใหม่ที่เรียกสั้นๆ ว่าสตริง) ตั้งแต่ พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา จากนั้นเพลงสตริงก็รับเอากระแสดนตรีป๊อปของสากลเข้ามาผสมผสานมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ เช่น เพลงบลูส์ , ริทึมแอนด์บลูส์ , ร็อกแอนด์โรล เฮฟวีเมทัล, ฮาร์ดร็อก , อันเดอร์กราวด์ ฯลฯ จึงกลายเป็นเพลงป๊อปที่มีหลายสไตล์ตามแบบเพลงสากลได้แก่ ป๊อป , ป๊อปแดนซ์ , ป๊อปร็อก , ป๊อปแจ๊ซ , ป๊อปเพื่อชีวิต และอื่น ๆ

ประเภทเพลงร็อกไทย

- หมายเหตุ 1. ชื่อแนวเพลงที่ใช้ตัวอักษรภาษาไทยหมายถึงประเภทของเพลงไทยที่มีเนื้อร้องภาษาไทยและเกิดขึ้นในประเทศไทย
2. ชื่อแนวเพลงที่ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษหมายถึงประเภทของเพลงสากลที่มาจากประเทศทางตะวันตก (สหรัฐอเมริกาและยุโรป)

จากแผนภูมิประเภทของเพลงร็อกในประเทศไทยนั้น เพลงไทยสมัยนิยมแนวร็อกเริ่มปรากฏชัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันนี้ (พ.ศ. 2539) เพลงแนวร็อกของไทยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 4 กลุ่มโดยเรียงลำดับตามความเข้มข้นของเนื้อหาและรูปแบบดนตรีดังนี้คือ

1. แนวโปรเกรสซีฟร็อกมีลักษณะของเพลงแนวสตริงของไทยผสมกับเพลงสากลแนวโปรเกรสซีฟร็อก โดยมีอิทธิพลของเพลงประเภท เฮฟวีเมทัล และคลาสสิคร็อกหรืออาร์ตร็อกอยู่ด้วย
2. แนวเฮฟวีเมทัล มีลักษณะของเพลงแนวสตริงของไทยผสมกับเพลงสากลแนวเฮฟวีเมทัล โดยได้รับอิทธิพลของเพลงฮาร์ดร็อกและอันเดอร์กราวด์เข้าไปด้วย
3. แนวคันทรี่มีลักษณะของเพลงแนวสตริงของไทยผสมกับเพลงสากลแนวคันทรี่ร็อกและโฟล์คร็อก เป็นหลัก และมีแนวอื่น ๆ เช่น ป๊อปร็อก และเฮฟวีเมทัล เป็นตัวประกอบ
4. แนวป๊อปร็อก มีลักษณะของเพลงแนวสตริงของไทยผสมกับเพลงสากลแนวป๊อปร็อก และแนวอื่น ๆ ที่เป็นที่ยอมรับตามยุคสมัย ได้แก่ ป๊อป , ป๊อปแดนซ์ และเฮฟวีเมทัล

รายชื่อเทพเพลงแนวร็อคที่คัดเลือกมาทำการวิจัย

รายชื่อเทพเพลงไทยสมัยนิยมแนวร็อคที่ได้คัดเลือกมาศึกษาที่ 4 แนวมีดังนี้คือ

ก. แนว โปรเกรสซีฟร็อค 7 ชุด ได้แก่ผลงานของ

1. ธเนศ วรากุลนุเคราะห์	ชุด	แดนซีวิลไลซ์	ออกจำหน่ายเมื่อ พ.ศ. 2528
2. ธเนศ วรากุลนุเคราะห์	"	คนเขียนเพลงบรรเลงชีวิต " _____ "	2530
3. ธเนศ วรากุลนุเคราะห์	"	กตปุม	" _____ " 2532
4. ธเนศ วรากุลนุเคราะห์	"	ร็อคกระทบไม้	" _____ " 2536
5. ปฐมพร ปฐมพร	"	เจ้าชายแห่งทะเล	" _____ " 2536
6. ปฐมพร ปฐมพร	"	พรายใต้สำนึก	" _____ " 2538
7. ดีโอฟาร์โพรเจค เดอะเรน และ มาโนช พุฒตาล	"	ไตรภาค	" _____ " 2536

ข. แนวเฮฟวีเมทัล มี 11 ชุด ได้แก่

1. เนื้อกับหนัง	ชุด	เนื้อกับหนัง	ออกจำหน่ายเมื่อ พ.ศ. 2526
2. เนื้อกับหนัง	"	อึดอัดที่อึดอัดโนนาโก	" _____ " 2527
3. ดีโอฟาร์โพรเจค	"	กุมภาพันธ์ 2528	" _____ " 2529
4. ดีโอฟาร์โพรเจค	"	หุเหล็ก	" _____ " 2534
5. ไฮร็อค	"	คนพันธุ์ร็อค	" _____ " 2533
6. คาไลโดสโคป	"	กระซอกใจ	" _____ " 2535
7. ยูเรเนียม	"	ปฏิกิริยา	" _____ " 2535
8. ยังบลัด	"	กองทัพใหม่	" _____ " 2535

9. หินเหล็กไฟ	"	หินเหล็กไฟ	" _____ "	2536
10. ดอนผีบิน	"	โลกมืด	" _____ "	2536
11. ร็อคเกอร์	"	ร็อคเกอร์	" _____ "	2536

ค. แนวคันทรีร็อค มี 6 ชุด ได้แก่

1. คาราบาว	ชุด	มิน *	ออกจำหน่ายเมื่อ พ.ศ. 2534
2. อัสนี-วสันต์	"	บ้าหอบฟาง **	" _____ " 2527
3. อัสนี-วสันต์	"	ผักชีโรยหน้า **	" _____ " 2529
4. อัสนี-วสันต์	"	ตามหาฟักทอง **	" _____ " 2530
5. อัสนี-วสันต์	"	ลับประรด **	" _____ " 2533
6. อัสนี-วสันต์	"	รุ่งกีนน้ำ **	" _____ " 2536

หมายเหตุ * เทปเพลงของคาราบาวส่วนใหญ่จัดเป็นเพลงป๊อปเพื่อชีวิต แต่ในชุด มิน ของคาราบาวเป็นเพลงที่รวมเอาเพลงที่มีรูปแบบเพลงร็อคอย่างชัดเจนมาไว้เป็นชุดเดียวกัน แต่เนื้อหายังคงเป็นเพลงเพื่อชีวิต

** เพลงของอัสนี-วสันต์นั้นทางโปรดิวเซอร์ จัดให้เป็นเพลงป๊อปร็อค แต่นักวิจารณ์เพลงและนักวิชาการเห็นว่ามิลักษณะของเพลงพื้นบ้านของไทย และคันทรีแบบตะวันตกอยู่ด้วย แม้จะไม่มากนักแต่ก็มีลักษณะแตกต่างจากเพลงป๊อปร็อคอื่น ๆ เช่น หรั่ง ร็อคเคสตรา และไมโคร จึงจัดให้อยู่ในประเภทคันทรีร็อค

ง. แนวป๊อปร็อคมี 23 ชุด ได้แก่

1. หรั่ง ร็อคเคสตรา	ชุด	ดาวสีม่วง	ออกจำหน่ายเมื่อ พ.ศ. 2531
2. หรั่ง ร็อคเคสตรา	"	มดคันไฟ	" _____ " 2533
3. หรั่ง ร็อคเคสตรา	"	รักต่างมิติ	" _____ " 2536
4. ไมโคร	"	ร็อคเล็ก ๆ	" _____ " 2529
5. ไมโคร	"	หมิ่นฟาเรนไฮต์	" _____ " 2531
6. ไมโคร	"	เต็มถัง	" _____ " 2532
7. ไมโคร	"	เอี่ยมอ่องอรทัย	" _____ " 2534
8. อำพล ลำพูน	"	วัตถุไวไฟ	" _____ " 2535
9. อำพล ลำพูน	"	ม้าเหล็ก	" _____ " 2536
10. พงษ์พัฒน์ วชิรบรรจง	"	พงษ์พัฒน์	" _____ " 2531
11. พงษ์พัฒน์ วชิรบรรจง	"	ร็อคนี้หว่า	" _____ " 2537
12. บิลลี่ โอแกน	"	บิลลี่เข้ม	" _____ " 2533
13. บิลลี่ โอแกน	"	บิลลี่เข้ม ตลอด	" _____ "
14. นรินทร์ ณ บางช้าง	"	อย่างแรง	" _____ " 2533
15. ฐิติมา สุตสุนทร	"	หัวแม่โป้ง	" _____ " 2534
16. ฐิติมา สุตสุนทร	"	สัญญาสัญญา	" _____ "
17. ไหม่ เจริญปุระ	"	ไหม่ไม่ขีดไฟ	" _____ " 2533
18. ไหม่ เจริญปุระ	"	ไหม่ไม่ม้วน	" _____ " 2534
19. ไหม่ เจริญปุระ	"	ความลับสุดขอบฟ้า	" _____ " 2535
20. ไหม่ เจริญปุระ	"	ผีเสื้อกับพายุ	" _____ " 2537
21. กิตติ กาญจนสถิตย์	"	สายธารใต้ขุนเขา	" _____ " 2535
22. โดม มارتิน	"	หนุ่มไฟแรง	" _____ " 2536

23. กীরติ พรหมสาขา

ณ สกลนคร

ชุด

ก่อกวน

ปีที่ออกจำหน่าย พ.ศ. 2535

รวมทุกประเภทมีทั้งสิ้น 50 ชุด

การจำแนกข้อมูลรูปแบบดนตรีและรูปแบบคำร้อง

จุดประสงค์ในการจำแนกรูปแบบดนตรีและรูปแบบคำร้องก็เพื่อต้องการดูว่าเพลง ร็อคมีรูปแบบอย่างไร , แตกต่างจากเพลงประเภทอื่นอย่างไร , รูปแบบกับเนื้อหามีความสอดคล้องกันหรือไม่ , เพื่อค้นหาความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ในรูปแบบของเพลง และเพื่อค้นหา อุดมการณ์ที่นำเสนอโดยผ่านรูปแบบของเพลง ทั้งนี้เพราะการที่จะศึกษาแต่เฉพาะเนื้อหา คำร้องอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอที่จะเข้าใจถึงเพลงร็อคได้ เพราะมีเพลงประเภทอื่นจำนวนมากที่มีเนื้อหา คำร้องเช่นเดียวกับเพลงร็อค แต่สิ่งที่ทำให้เพลงร็อคแตกต่างจากเพลงประเภทอื่นอย่างเห็นได้ชัดก็คือรูปแบบดนตรี การที่จะจำแนกรูปแบบของเพลงได้จะต้องฟังเพลงทุก เพลงแล้วจดบันทึกข้อมูลรายละเอียดเก็บไว้ ในการจำแนกข้อมูลรูปแบบดนตรีในครั้งนี้มี ได้จำแนกรูปแบบดนตรีเช่นเดียวกับการวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงตามหลักวิชาดนตรีและศิลปะ ทั้งหมดเพราะจะทำให้งานวิจัยชิ้นนี้มีปริมาณมากเกินไปโดยใช่เหตุ ผู้วิจัยจึงได้เลือกเอาหัวข้อที่สำคัญที่จะทำให้ผู้คนทั่วไปที่ไม่ได้ศึกษาดนตรีมาโดยเฉพาะสามารถอ่านเข้าใจได้ด้วย รูปแบบของเพลงที่เลือกมาเป็นกรอบในการจำแนกข้อมูลมีดังต่อไปนี้คือ

ก. รูปแบบดนตรี

ในการฟังเพลงที่คัดเลือกมาทั้ง 4 แนว เป็นจำนวน 50 ชุด รวมทั้งสิ้น 456 เพลง โดยวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวดนตรี ซึ่งประกอบด้วย ทำนอง , เสียงประสาน , จังหวะ , โครงสร้างของบทเพลง , เสียงเครื่องดนตรีและเสียงร้อง สามารถจำแนก

ได้ดังนี้

1. อารมณ์ของเพลง แยกได้เป็น 5 แบบ คือ

- 1.1 เพลงสะท้อนอารมณ์ หมายถึง เพลงที่แสดงออกถึงอารมณ์ที่รุนแรง กัดดันจิตใจ , การระบายความอัดอั้นตันใจ เช่นเดียวกับศิลปะแนว Expressionism
- 1.2 เพลงสนุกสนาน หมายถึง เพลงที่มีทำนองหรือจังหวะที่เน้นด้านความสนุกสนานครื้นเครงเป็นหลัก อาจจะเป็นจังหวะที่สร้างความคึกคักน่าตื่นเต้น หรือจังหวะที่ชวนให้เต้นรำหรือดีด
- 1.3 เพลงไซเคเดลิก คือ เพลงที่ให้อารมณ์สับสนวุ่นวาย , มึนงง , เคลิบเคลิ้ม หรือเพ้อฝันแบบศิลปะ Psychedelic
- 1.4 เพลงที่อ่อนหวาน หมายถึง เพลงที่มีทำนองอ่อนหวานหรืออ่อนหวานปนเศร้า แต่มีอารมณ์ไม่รุนแรง เท่าเพลงแบบสะท้อนอารมณ์
- 1.5 เพลงง่าย ๆ ธรรมดา คือ เพลงที่มีทำนองไม่มีจุดเด่นเป็นพิเศษ คือไม่ต้องการเน้นรูปแบบดนตรีนั่นเอง
- 1.6 เพลงที่มีหลายอารมณ์อยู่ในเพลงเดียวกัน เช่น ท่อนแรก ๆ อ่อนหวาน สดชื่น ท่อนหลังกลับสับสนวุ่นวาย เป็นต้น

2. ความเร็วของจังหวะ แยกได้เป็น 5 ประเภท ตามเกณฑ์ที่ได้จากการฟังเพลงทั้งหมด คือ

- 2.1 จังหวะช้า คือ จังหวะที่มีความเร็วประมาณ 60 - 95 บีท (Beat) ต่อ นาที
- 2.2 จังหวะปานกลาง คือ จังหวะที่มีความเร็วประมาณ 95 - 115 บีท ต่อ นาที
- 2.3 จังหวะเร็ว คือ จังหวะที่มีความเร็วประมาณ 115 - 150 บีทต่อ นาที
- 2.4 จังหวะเร็วมาก คือ จังหวะที่มีความเร็วประมาณ 150 บีท ขึ้นไปต่อ นาที

2.5 จังหวะผสม คือในเพลงเดียวกัน มีทั้งจังหวะช้าและเร็ว

3. โครงสร้างของบทเพลง (Musical Form) คือการแบ่งทำนองเพลงออกเป็นท่อน ๆ ที่มีลักษณะเหมือน และต่างกัน โดยแทนด้วยตัวอักษร A B C โดยปกติแล้ว เพลงป๊อปจะมีโครงสร้างเป็นแบบ A A B A แต่ในเพลงร็อกอาจมีโครงสร้างที่แปลกออกไปกว่านี้

4. บันไดเสียง (Scale) หรือคีร์ คือระบบเสียงที่ใช้ในการสร้างและควบคุมทำนองเพลง บันไดเสียงที่ใช้ในเพลงร็อกได้แก่ บันไดเสียงเมเจอร์ (Major Scale) , บันไดเสียงไมเนอร์ (Minor Scale) , บันไดเสียงบลูส์ (Blues Scale) , โหมด (Mode) เป็นต้น

5. การประสานเสียง (Harmony) คือการเรียบเรียงเสียงดนตรีและเสียงร้องให้มีความไพเราะน่าฟังยิ่งขึ้น โดยใช้คู่เสียง (Intervals) และคอร์ด (Chords) ต่าง ๆ

6. เสียงดนตรี คือการใช้เสียงดนตรีและอุปกรณ์แต่งเสียงให้เป็นเสียงต่าง ๆ และมีสีสันของเสียงตามที่ศิลปินต้องการ

7. เสียงร้อง คือคุณภาพเสียงของนักร้อง ระดับเสียงร้องและสไตล์การขับร้อง เช่น เสียงของนักร้องชาย หญิง , ระดับเสียง สูง ปานกลาง ต่ำ, เสียงแหบ เสียงใส , สไตล์การขับร้องนุ่มนวล แข็งกร้าว , การร้องแบบปกติ ร้องแบบตะโกน ร้องแบบกระซิบ ร้องแบบกึ่งพูด ร้องแบบคนเมา ร้องแบบคนเสียดสี เป็นต้น

ข. รูปแบบคำร้อง

รูปแบบคำร้องมี 2 ลักษณะคือ

1. ภาษาที่ใช้ในเนื้อร้อง เช่น ภาษาพูด , ภาษาราชการ , ภาษากวี , ภาษาชาวบ้าน
ภาษาต่างประเทศ , ภาษาสุภาพ , ภาษาหยาบค้าย ฯลฯ
2. ฉันทลักษณ์ คือรูปแบบของคำประพันธ์อันได้แก่โครงสร้างของบทเพลง การ
แบ่งวรรคตอน การใช้คำสัมผัส เป็นต้น

การจำแนกข้อมูลรูปแบบดนตรีและรูปแบบคำร้องแต่ละแนว

1. แนวโป๊เกรสตีฟร็อค

จากเทปเพลง 8 ชุด รวม 88 เพลง จำแนกได้ดังนี้

ก. รูปแบบดนตรี

1. อารมณ์เพลง

1.1 สะเทือนอารมณ์	มี	15	เพลง
1.2 สนุกสนาน	มี	29	เพลง
1.3 ซึ่เคเดลิค	มี	24	เพลง
1.4 อ่อนหวาน	มี	15	เพลง
1.5 ง่าย ๆ ธรรมดา	มี	-	เพลง
1.6 หลายอารมณ์	มี	5	เพลง

2. จังหวะ

2.1	ช้า	มี	19	เพลง
2.2	ปานกลาง	มี	15	เพลง
2.3	เร็ว	มี	46	เพลง
2.4	เร็วมาก	มี	4	เพลง
2.5	จังหวะผสม	มี	4	เพลง

3. โครงสร้าง (form) ใช้ฟอร์ม 3 ทำนองเป็นส่วนมาก รองลงมาเป็น แบบ 2 ทำนอง บางเพลงเป็นแบบ ฟรีฟอร์ม หรือฟอร์มอิสระ แต่ไม่สลับซับซ้อนมากนักเมื่อเทียบกับเพลงคลาสสิก

4. บ้านโดเสียง มีหลายชนิดเช่นเดียวกับแนวเฮฟวีเมทัล ได้แก่ บ้านโดเสียงเมเจอร์ บ้านโดเสียงไมเนอร์ , บ้านโดเสียงบลูส์ , โหมด เป็นต้น

5. การประสานเสียง มีทั้งการประสานเสียงแบบเพลงป๊อป แบบเพลงบลูส์ แบบเฮฟวี และ บางเพลงมีการประสานเสียงที่ให้อารมณ์ฝันแบบเพลงยุคโรแมนติก

6. เสียงดนตรี ใช้เครื่องดนตรีเช่นเดียวกับแนวเฮฟวีแต่พลังเสียงไม่หนักแน่นและรุนแรงเท่า ใช้เครื่องซินธิไซเซอร์ในการสร้างเสียงของดนตรีคลาสสิก , เสียงดนตรีสมัยใหม่ และเสียงที่ใ้บรรยากาศแปลก ๆ บางเพลงใช้เสียงของเครื่องดนตรีพื้นบ้านผสมด้วย

7. เสียงร้อง เป็นนักร้องชายทั้งหมด การร้องส่วนมากใช้เสียงเช่นเดียวกับเพลงป๊อปรีอค แต่มีบางเพลงใช้เสียงตะโกน , เสียงกรีดร้อง และเสียงที่แปลกยิ่งกว่าแนวเฮฟวีเสียงอีก เช่นเสียง คนเมา เสียงร้องอย่างขาดสติ เป็นต้น

ข. รูปแบบคำร้อง

1. การใช้ภาษา

- 1.1 ใช้คำง่าย ๆ มีภาษาพูดปน
- 1.2 ใช้คำหยาบคาย ไม่สุภาพ (เฉพาะชุดของปฐมพร) คำสองแง่สองง่าม
- 1.3 ใช้คำที่สื่อความหมายชัดเจนตรงไปตรงมา ค่อนข้างรุนแรง คำประชดประชัน
- 1.4 ใช้คำคล้องจอง ภาษาสละสลวย มีสำนวนเปรียบเทียบ

2. ฉันทลักษณ์

- 2.1 แบ่งเป็นวรรคตอน มีสัมผัสนอกและสัมผัสใน เช่น กาพย์กลอน
- 2.2 รูปแบบคำสัมผัสไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน
- 2.3 มีฉันทลักษณ์แบบร้อยแก้ว
- 2.4 โครงสร้างวรรคตอนและสัมผัสแบบเพลงพื้นบ้าน

เพลงแนวโปรเกรสซีฟมีเพลงที่มีอารมณ์สนุกสนานมากที่สุด รองลงมา คือแบบไซเคเดลิค มีจังหวะเร็วเป็นส่วนมาก การจำแนกอารมณ์ของเพลงในแนวโปรเกรสซีฟมีปัญหาเช่นเดียวกับแนวเฮฟวี คือเพลงหนึ่งอาจจะตีความได้หลายอารมณ์ เพราะเพลงแนวโปรเกรสซีฟมีการพัฒนามาจากเพลงแนวเฮฟวี แต่ต่างกันตรงที่แนวโปรเกรสซีฟพยายามที่จะเสนอสิ่งแปลกใหม่ทั้งรูปแบบและเนื้อหา นอกจากนั้นเราได้พบเพลงที่มีลักษณะของเพลงแนวไซเคเดลิคอยู่ถึง 24 เพลง เพลงที่มีหลายอารมณ์ 5 เพลง และ เพลงที่มีจังหวะผสมถึง 4 เพลง ในด้านการใช้เสียงดนตรีมีการใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ และเครื่องซินธิไซเซอร์มาก ทำให้ได้เสียงที่แปลกไปจากดนตรีร็อคทั่วไปเช่น เสียงแปลก ๆ เสียงที่สลับซับซ้อน และเสียงของวงออร์เคสตรา เป็นต้น

ด้านรูปแบบคำร้องนั้น ภาษาที่ใช้และฉันทลักษณ์คล้ายคลึงกับแนวเฮฟวีแต่มีความแปลกใหม่และใช้ถ้อยคำที่รุนแรงกว่าแนวเฮฟวีเมทัล

จากการจำแนกเนื้อหาของเพลงแนวโปรเกรสซีฟจะเห็นว่าศิลปินผู้ผลิตพยายามที่จะสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซากจำเจที่มีอยู่ในเพลงป๊อปเช่นการใช้ฟอร์มอิสระที่ไม่ยึดรูปแบบตายตัว , การใช้เสียงดนตรีแปลก ๆ ที่เล่นด้วยเครื่องซินธิไซเซอร์ , การร้องที่ผิดธรรมชาติสามัญและ การใช้คำหยาบคาย เป็นต้น

2. แนวเฮฟวีเมทัล

จากเทปเพลงแนวเฮฟวีเมทัล 13 ชุด รวม 113 เพลง จำแนกได้ดังนี้

ก. รูปแบบดนตรี

1. อารมณ์เพลง มีเพลงที่ให้อารมณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1.1 สะเทือนอารมณ์	มี 52 เพลง
1.2 สนุกสนาน	มี 40 เพลง
1.3. ไชเคเดลิค	มี 10 เพลง
1.4. อ่อนหวาน	มี 8 เพลง
1.5. ง่าย ๆ ธรรมดา	ไม่มี
1.6. หลายอารมณ์	มี 3 เพลง

2. ความเร็วของจังหวะ

2.1 จังหวะช้า	มี 30 เพลง
2.2 จังหวะปานกลาง	มี 11 เพลง

2.3	จังหวะเร็ว	มี	70	เพลง
2.4	จังหวะเร็วมาก	มี	15	เพลง
2.5	จังหวะผสม	มี	2	เพลง

3. โครงสร้างของบทเพลง (Form)

3.1 ใช้ฟอร์ม 3 ทำนองเป็นส่วนมาก ได้แก่

A A B C

A B C

3.2 รองลงมาใช้ฟอร์ม 2 ทำนองแบบเพลงป๊อป ได้แก่

A A B A

3.3 บางเพลงมีฟอร์มมากกว่า 3 ทำนอง ได้แก่

A B C A D C

4. บันไดเสียง (scale) ใช้บันไดเสียง หลายชนิด มีทั้ง major scale , minor scale , blues scale , modes และบันไดเสียงที่ไม่แน่นอน (คือเพลงหนึ่งอาจมี ถึง สองสามบันไดเสียง)

5. การประสานเสียง ใช้ทางคอร์ดที่ง่าย ๆ แต่แหวกแนวทำให้เกิดอารมณ์ที่น่าตื่นเต้น

6. เสียงดนตรี ใช้วงดนตรีร็อค ที่มีเครื่องดนตรี 4-5 ชิ้น แต่ใช้เครื่องขยายเสียงที่ตั้งมาก เสียงกีตาร์ใช้อุปกรณ์เสียงประเภท Distortion มากที่สุด ทำให้ได้เสียงแตกแบบเฮฟวีเมทัล รองลงมาเป็นพวก Phaser , Wa Wa , Octavedriver , Chorus เป็นต้น (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แต่งเสียงกีตาร์ในภาคผนวก) มีการบรรเลงดนตรีโดยใช้กีตาร์เป็นตัวนำยาวนานหลายเพลง นอกจากกีตาร์แล้วเครื่องดนตรีที่มีบทบาท

มากคือซินธิไซเซอร์ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ยากไม่ได้ในวงเฮฟวี่ยุคใหม่เพราะให้เสียงที่น่าตื่นเต้น และเสียงแปลก ๆ ได้มากมาย

7. เสียงร้อง เป็นนักร้องชายทั้งหมด ในการร้องส่วนมากใช้เสียงร้องที่สูงเกินปกติ มีการตะโกน การร้องคำราม การครางครวญ เป็นต้น

ข. รูปแบบคำร้อง

1. ภาษาที่ใช้ แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

1.1 ใช้ภาษาง่าย ๆ เป็นคำพูดธรรมดาที่ใช้กันในชีวิตประจำวัน เป็นการเล่าเรื่องราวแบบร้อยแก้ว

1.2 ใช้ภาษาง่าย ๆ แต่เป็นคำหรือข้อความที่สละสลวย มีคำศัพท์ง่าย ๆ ปนอยู่บ้าง

1.3 ใช้ภาษาแบบบทกวี เริงพรรณา

2. ฉันทลักษณ์ แบ่งได้ 4 ลักษณะคือ

2.1 แบ่งเป็นวรรคตอน มีการใช้คำที่สัมผัสไม่แน่นอน

2.2 แบ่งเป็นวรรคตอน มีสัมผัสนอก แต่ไม่มีสัมผัสใน

2.3 เป็นแบบร้อยแก้ว ไม่มีวรรคตอนและสัมผัสที่แน่นอน

2.4 แบ่งเป็นวรรคตอน มีสัมผัสนอกและสัมผัสในเป็นกฎเกณฑ์ตายตัวเช่นเดียวกับกาพย์กลอน

2.5 เป็นกลอนเปล่า แบ่งเป็นวรรคตอน แต่ละวรรคมีสัมผัสต่อเนื่องกันไป เช่นเดียวกับโครงสร้างของเพลงพื้นบ้าน

เพลงในแนวเฮฟวีเมทัลมีเพลงที่สะท้อนอารมณ์มากที่สุดและมีเพลงที่มีอารมณ์สนุกสนานรองลงมา ส่วนความเร็วของจังหวะส่วนมากมีจังหวะเร็ว แต่ข้อมูลที่ได้จากการฟังเพลงของผู้วิจัยพบว่า มีเพลงจำนวนมากที่ไม่สามารถแบ่งอารมณ์เพลงเป็นแบบต่าง ๆ ได้

อย่างชัดเจนเช่นความเร็วของจังหวะ เพราะความเร็วของจังหวะสามารถนับเป็นตัวเลขได้ แต่อารมณ์เพลงในเพลงประเภทเฮฟวีร็อกมีความสลับซับซ้อนยากแก่การตีความกว่าเพลงป๊อป ดังอย่างเช่นในเพลงเพลงหนึ่งมีทำนองที่อ่อนหวานปนเศร้า แต่กลับมีจังหวะกลองที่รุนแรง มีเสียงกีตาร์ที่บาดหู และการร้องที่บีบคั้นอารมณ์ และอีกตัวอย่างหนึ่งเป็นเพลงหนึ่งมีทำนองและการร้องที่สะท้อนอารมณ์ แต่เสียงดนตรีแต่กลับมีจังหวะที่สนุกสนานคึกคักแบบ เพลงเต้นรำ จะสังเกตว่าเพลงที่มีทำนองง่าย ๆ ไม่มีเลย มีแต่เพลงที่เร้าใจทั้งสิ้น

การใช้บันไดเสียงมีหลายชนิดนอกเหนือไปจากบันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ที่ใช้กัน ในเพลงป๊อป เพลงเฮฟวีเมทัลให้ความสำคัญกับเสียงกีตาร์มากที่สุด มีอุปกรณ์แต่งเสียง สำหรับกีตาร์หลายชนิดทำให้ได้เสียงที่ผิดแผกไปจากเสียงกีตาร์ไฟฟ้าปกติ สิ่งที่เป็นลักษณะเด่นของเพลงแนวเฮฟวีเมทัลคือ มีการโซโล่กีตาร์ที่ยาวนานกว่าเพลงทั่วไป บางเพลงไม่มีเนื้อร้องมีแต่การบรรเลงดนตรีทั้งเพลง บางเพลงนำเอาเพลงที่มีเนื้อร้องในชุดเดียวกันมา บรรเลงซ้ำอีก แสดงให้เห็นว่าเพลงแนวเฮฟวีเมทัลให้ความสำคัญกับดนตรีเป็นอย่างมาก

ด้านรูปแบบของคำร้องนั้นมีทั้งใช้ภาษาง่าย ๆ เช่น ภาษาพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ไปจนถึงการใช้ภาษาที่สละสลวยเช่นบทกวี ด้านฉันทลักษณ์ก็มีหลายรูปแบบคือมีทั้งแบบง่าย ๆ ไม่ค่อยมีกฎเกณฑ์ไปจนถึงรูปแบบที่เป็นกฎเกณฑ์ตายตัวเช่นเดียวกับกวีกลอน

3. แนวคันทรีร็อก / โฟล์คร็อก

จากเทปเพลง 6 ชุด รวม 54 เพลง จำแนกได้ดังนี้

ก. รูปแบบดนตรี

1. อารมณ์เพลง แบ่งได้เป็น 5 แบบ คือ

1.1 สะเทือนใจ มี 8 เพลง

1.2	สนุกสนาน	มี	32	เพลง
1.3	อ่อนหวาน	มี	9	เพลง
1.4	ง่าย ๆ ธรรมดา	มี	2	เพลง
1.5	มีหลายอารมณ์	มี	3	เพลง

2. ความเร็วของจังหวะ

2.1	จังหวะช้า	มี	8	เพลง
2.2	จังหวะปานกลาง	มี	13	เพลง
2.3	จังหวะเร็ว	มี	28	เพลง
2.4	จังหวะเร็วมาก	มี	2	เพลง

3. โครงสร้าง มีลักษณะเช่นเดียวกับเพลงป๊อปคือเป็นเพลงที่มี 2 ทำนองเป็นส่วนมาก รองลงมาเป็นเพลง 3 ทำนอง

4. บันไดเสียง ส่วนมากใช้บันไดเสียง เมเจอร์ , ไมเนอร์ และโหมต

5. การประสานเสียง มีทั้งการเรียบเรียงเสียงประสานที่สละสลวยแบบเพลงป๊อป และแบบที่ง่าย ๆ แบบเพลงพื้นบ้าน

6. เสียงดนตรี ใช้เสียงดนตรีเช่นเดียวกับเพลงป๊อปหรือค มีบางเพลงใช้เครื่องดนตรีพื้นเมืองของไทย และของอเมริกันด้วย

7. เสียงร้อง เป็นนักร้องชาย ระดับเสียงปานกลางและเสียงสูง การร้องมีสไตล์ที่แตกต่างจากเพลงป๊อปหรือคคือ การลากเสียงให้ยาวกว่าปกติ (ภาษาชาวบ้านเรียกเสียงยานคาง) และการร้องสำเนียงเหนือแบบคนต่างจังหวัด

ช. รูปแบบคำร้อง

1. การใช้ภาษา

1.1 ใช้คำง่าย ๆ บางครั้งมีภาษาพูดปนบ้าง

1.2 ใช้ถ้อยคำที่สละสลวยบ้าง

1.3 ใช้ภาษาพื้นบ้านในท้องถิ่นปนอยู่บ้าง เช่นภาษาอีสาน สำเนียงการพูด

แบบสุพรรณเป็นต้น

2. ฉันทลักษณ์

2.1 แบ่งเป็นวรรคตอน มีสัมผัสไม่แน่นอน

2.2 แบ่งเป็นวรรคตอน มีสัมผัสนอก สัมผัสใน เช่นเดียวกับเพลงพื้นบ้าน

แนวคันทรีนี้มีเพลงที่มีอารมณ์สนุกสนานและจังหวะเร็วเสียส่วนใหญ่ ส่วนเพลงที่รองลงมาเป็นเพลงที่มีอารมณ์อ่อนหวานและจังหวะเร็วปานกลาง ส่วนเพลงที่สะท้อนอารมณ์และจังหวะอื่น ๆ มีน้อยมาก จากข้อมูลดังกล่าวแสดงถึงความคล้ายคลึงกันระหว่างอารมณ์และจังหวะเพลงคันทรีหรือคหรือโฟล์ครีอกกับเพลงพื้นบ้านของไทย ไม่ว่าจะเป็นเพลงพื้นบ้านภาคกลาง , ภาคเหนือ , ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนมากจะมีลีลาสนุกสนาน ครื้นเครงและเรียบง่าย แต่ไม่ปรากฏว่ามีเพลงที่มีเนื้อหาหยาบคายหรือสองแง่สองง่ามแบบเพลงพื้นบ้าน

4. แนวป๊อปรีอ็อค

จากเทปเพลง 23 ม้วน รวม 219 เพลง จำแนกได้ดังนี้

ก. รูปแบบดนตรี

1. อารมณ์เพลง

1.1 สะเทือนอารมณ์ มี 62 เพลง

- 1.2 สนุกสนาน ไร้ใจ มี 112 เพลง
- 1.3 ไชเคเดลิค มี 6 เพลง
- 1.4 อ่อนหวาน มี 36 เพลง
- 1.5 ง่าย ๆ ธรรมดา มี 3 เพลง

2. ความเร็วจังหวะ

- 2.1 จังหวะช้า มี 45 เพลง
- 2.2 จังหวะปานกลาง มี 60 เพลง
- 2.3 จังหวะเร็ว มี 104 เพลง
- 2.4 จังหวะเร็วมาก มี 10 เพลง

3. โครงสร้าง ของบทเพลง

ส่วนมากใช้ฟอร์ม 2 ทำนองแบบเพลงป๊อปทั่วไป คือแบบ A A B A แต่ก็มีจำนวนมากที่ใช้ฟอร์ม แบบเพลง 3 ทำนอง คือแบบ A B C โดยมีท่อน C เป็นท่อนสร้อยหรือท่อนคอรัส ที่ร้องซ้ำหลายรอบ ในวงการเพลงสมัยนิยมเรียกท่อนที่ร้องซ้ำ ๆ นี้ว่า ฮุค (hook) คือทำให้เพลงนั้นติดหูคนฟังเร็วขึ้น

4. บันไดเสียง ใช้บันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์เป็นส่วนมากแต่ก็มีไม่น้อยที่ใช้บันไดเสียงบลูส์ และโหมด

5. การประสานเสียง ใช้คอร์ดที่ง่าย ๆ แต่เรียบเรียงอย่างพิถีพิถัน สละสลวย และมีแบบแผนมากกว่า แนวเฮฟวี และโปรเกรสซิฟ

6. เสียงดนตรี ใช้เครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวงดนตรีของแนวเฮฟวีแต่เสียงนุ่มนวลกว่า

7. เสียงร้อง มีทั้งนักร้องหญิงและนักร้องชาย การร้องมีตั้งแต่ระดับเสียงปานกลาง ถึงเสียงสูง การร้องอ่อนหวานนุ่มนวลกว่าแนวเฮฟวี แต่เน้นอารมณ์ความรู้สึกที่บีบคั้นและ กตตันมากกว่าเพลงป๊อปทั่วไป

ข. รูปแบบคำร้อง

1. การใช้ภาษา

1.1 ใช้คำง่าย ๆ เช่นเดียวกับภาษาสุภาพที่คนทั่วไปใช้ในชีวิตประจำวัน มี คำที่เป็นภาษาพูดและคำอุทานปนอยู่บ้าง เช่น โอ๊ย , เออ , อ้อ , เหนอ เป็นต้น

1.2 ใช้ภาษาอังกฤษและศัพท์แสลงที่นิยมในหมู่วัยรุ่น เช่น ชัวร์ (sure) โอเค (O.K)

2. จังหวะลักษณะ

ส่วนมากเป็นแบบบทกวีสมัยใหม่ที่มีการแบ่งเป็นวรรคตอนและคำสัมผัสไม่ค่อย แน่นอนมีโครงสร้างการแบ่งวรรคตอนและสัมผัสที่เป็นกฎเกณฑ์เช่นเดียวกับกาพย์กลอน

เพลงแนวป๊อปรีดคมีเพลงที่ให้อารมณ์สนุกสนานเร้าใจมากที่สุด รองลงมาเป็น เพลงสะท้อนอารมณ์และอ่อนหวานตามลำดับ ส่วนความเร็วจังหวะโดยมากเป็นเพลงเร็ว รองลงมาเป็นเพลงจังหวะปานกลางและเพลงช้าตามลำดับ ส่วนรูปแบบคำร้องก็หลาย ลักษณะเช่นเดียวกับเพลงป๊อปและเพลงแนวเฮฟวีโดยทั่วไป

แสดงให้เห็นว่าเพลงป๊อปรีดคยังคงเดินตามกระแสหลักของเพลงป๊อปปูลาร์ คือ เน้นเพลงที่สนุกสนาน , บันเทิง แต่สิ่งที่เพลงป๊อปรีดคแตกต่างจากเพลงป๊อปทั่วไป คือ มี เพลงที่สะท้อนอารมณ์ถึง 62 เพลง และเพลงส่วนใหญ่มีจังหวะเร็วมากกว่าจังหวะ ปานกลางหรือจังหวะช้า

การเปรียบเทียบของรูปแบบดนตรีและรูปแบบคำร้องของเพลงแต่ละประเภท

จากข้อมูลการจำแนกรูปแบบดนตรีและรูปแบบคำร้องของดนตรีแต่ละแนว เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วจะพบข้อแตกต่างกันดังนี้คือ

1. โปรเกอร์สตีฟหรือค มีจุดเด่นที่ให้อารมณ์แบบไซเคเดลิก และอารมณ์สนุกสนานมากที่สุด บางเพลงก็มีหลายอารมณ์ ส่วนมากมีจังหวะที่เร็ว โครงสร้างของเพลงส่วนมากเป็นเพลงที่มี 3 ทำนอง (A B C) และบางเพลงใช้ฟอร์มอิสระ (Free Form) บันไดเสียงที่ใช้มีทั้งเมเจอร์ ไมเนอร์ , บลูส์ , โทมต และบางเพลงมีบันไดเสียงที่ไม่แน่นอน คือในเพลงเดียวกันมีการเปลี่ยนบันไดเสียงหลายครั้งจนไม่สามารถระบุได้แน่นอนว่าอยู่ในบันไดเสียงอะไร การประสานเสียงมีหลายรูปแบบ มีทั้งแบบเพลงป๊อป เพลงบลูส์ เพลงเฮฟวีเมทัล และแบบโรแมนติก การใช้เสียงดนตรีเป็นแบบเดียวกับวงร็อกทั่วไป แต่มักมีเสียงดนตรีที่แปลก ๆ ที่สร้างจาก เครื่องซินธิไซเซอร์ มีทั้งเสียงของวงออร์เคสตราและเครื่องดนตรีพื้นบ้านของไทย การขับร้องนั้นนอกจากจะร้องตามปกติเช่นเดียวกับเพลงป๊อปแล้ว ยังมีการร้องที่ผิดแผกไปจากเพลงทั่วไปคือ ร้องแบบคนกำลังบ่น (เพลง "บ่นคนบ่น" ของ ธเนศ วรากุลนุเคราะห์) , ร้องตะโกน , กรีดร้อง , ร้องแบบคนเมา , ร้องแบบกึ่งพูด , ร้องแบบคนกำลังโกรธ , และร้องแบบคนกำลังคลุ้มคลั่ง (เพลง ของ ปฐมพร) ด้านรูปแบบคำร้องมีทั้งการใช้ภาษาที่สละสลวย คำคล้องจอง สำนวนคำพังเพย และมีทั้งการใช้ภาษาที่สื่อความหมายที่ตรงไปตรงมามีถ้อยคำประชดประชัน ใช้คำต่ำและคำหยาบคาย ในด้านฉันทลักษณ์มีทั้งโครงสร้างที่มีแบบแผนและการสัมผัสนอกสัมผัสในเช่นเดียวกับกาพย์กลอน หรือแบบเพลงพื้นบ้าน และมีทั้งรูปแบบที่ไม่แน่นอน เช่นเป็นแบบร้อยแก้ว และแบบไม่มีวรรคตอนและคำสัมผัสเลย

2. เฮฟวีเมทัล ส่วนมากเป็นเพลงที่สะท้อนอารมณ์และสนุกสนาน ใช้จังหวะเร็วและเร็วมากเป็นส่วนใหญ่ มีจังหวะช้าบ้าง แต่จังหวะปานกลางมีน้อย มีโครงสร้างที่เป็น 3 ทำนอง (A A B C หรือ A B C) และโครงสร้างที่มีมากกว่า 3 ทำนอง (A B C A

D C) ใช้บันไดเสียงหลายแบบคือ โมนอร์ , เมเจอร์ , บลูส์ , โหมด และบันไดเสียงที่ไม่แน่นอน การประสานเสียงไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนมักจะใช้โปรเกรสชันคอร์ดที่ให้อารมณ์ดีต้นต้นหวาดเสียว การใช้เสียงดนตรี เน้นที่ความตึงของกลอง กีตาร์และเบส โดยเฉพาะเสียงกีตาร์จะต้องมีอุปกรณ์ประเภท ดิสทอร์ชัน ที่ให้เสียงแตกสำเนียงของเฮฟวีเมทัล และอุปกรณ์อื่น ๆ ได้แก่ Phaser , Wa Wa , Octavedriver และ Chorus เสียงร้องนั้นเป็นนักร้องชายทั้งหมด มีสไตล์การขับร้องที่ใช้เสียงสูงเกินเสียงปกติ มีการตะโกน การกรีดร้อง การชูค้ำราม (เพลง นางแมว ของ หิน เหล็ก ไฟ) และการร้องตะโกนจนสุดเสียง (เพลง ร็อคเกอร์ ของ หิน เหล็ก ไฟ) รูปแบบคำร้องนั้นส่วนมากใช้ภาษาง่าย ๆ ที่ให้อารมณ์และความหมายชัดเจนตรงไปตรงมา ในด้านฉันทลักษณ์ มีหลายรูปแบบ โดยมากแบ่งเป็นวรรคตอน และใช้คำสัมผัสที่ไม่มีแบบแผนแน่นอน คือใช้คำสัมผัสบ้างไม่สัมผัสบ้างแล้วแต่ความพอใจของผู้ประพันธ์

3. แนวคันทรีร็อค ส่วนมากมีอารมณ์สนุกสนาน ใช้จังหวะเร็วและปานกลาง มีโครงสร้างเช่นเดียวกับเพลงป๊อป (A A B A) ใช้บันไดเสียงเมเจอร์ โมนอร์และโหมด การประสานเสียงมีทั้งที่สละสลวยแบบเพลงป๊อปและเรียบง่ายแบบเพลงพื้นบ้าน การประสานเสียงมีทั้งการเรียบเรียงเสียงประสานที่สละสลวยเช่นเดียวกับเพลงป๊อปและเรียบง่ายแบบเพลงพื้นบ้าน เสียงดนตรีนั้นนอกจากใช้เครื่องดนตรีเช่นเดียวกับเพลงป๊อปแล้วยังบางเพลงใช้เครื่องดนตรีพื้นเมืองของอเมริกัน เช่น แบนโจ และเครื่องดนตรีไทย เช่น ซอ และ พิณ เสียงร้องนั้นออกสำเนียงพื้นบ้านเล็กน้อย เช่น เพลงของคาราบาวออกเสียงแบบ สุพรรณบุรี และเพลงของอัสนี-วสันต์ ร้องลากหางเสียงยืด ๆ แบบภาคอีสาน ภาษาที่ใช้เป็นภาษาง่าย ๆ แบบภาษาพูด มีคำที่เป็นภาษาถิ่นอยู่ด้วย เช่นคำว่า สะออน (อัสนี-วสันต์)และ เสี่ยว (คาราบาว) เป็นต้น ในด้านฉันทลักษณ์ มีการแบ่งเนื้อร้องเป็นวรรคตอน มีคำสัมผัสนอกและสัมผัสในเช่นเดียวกับกลอนในเพลงพื้นบ้าน

4. แนวป๊อปรี็อค ส่วนมากมีอารมณ์ที่สนุกสนานเร้าใจ รองลงมาเป็นเพลง สะเทือนอารมณ์และเพลงหวาน ๆ ใช้จังหวะเร็วและจังหวะปานกลางเป็นส่วนมาก โครงสร้างของเพลงเป็นแบบเพลงป๊อป คือ A A B A รองลงมาเป็นแบบ เพลง 3 ทำนองคือ A B C ใช้บันไดเสียงไมเนอร์และเมเจอร์ เป็นส่วนใหญ่ การประสานเสียงเป็นแบบง่าย ๆ แต่เรียบเรียงพิถีพิถัน ใช้เครื่องดนตรีแบบเดียวกับเพลงรี็อคทั่วไป แต่พลังเสียงไม่ดังและหนักแน่นเท่ากับแนวเฮฟวีเมทัล เสียงร้องมีทั้งนักร้องชายและนักร้องหญิง ระดับเสียงร้องปานกลางไปจนถึงสูง สไตลล์การร้อง เน้นเสียงที่ให้อารมณ์ความรู้สึกมากกว่าเพลงป๊อปทั่วไป แต่ก็ยังนุ่มนวลกว่าแนวเฮฟวีเมทัลและโปรเกรสซีฟรี็อค

การจำแนกข้อมูลเนื้อหาคำร้อง จากเทปเพลงแนวรีอ็อค

1. แนวโปรเกรสซีฟรีอ็อค

จำนวน 7 ชุด รวม 79 เพลง มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ทักษะต่อสังคม และการดำเนินชีวิตของคน	23 เพลง
ได้แก่	
- ความเบื่อหน่ายคน, สังคม 6 เพลง	
- บรรยายถึงความผิดหวังในการดำเนินชีวิต ความทุกข์ใจ 8 เพลง	
- ปัญหาสังคม, ประชดประชันสังคม, ความเป็นธรรมในสังคม
ความวุ่นวายของมนุษย์ ชีวิตโสเภณี การทำแท้ง 9 เพลง	
2. ความรัก	13 เพลง
ความรักมีหลายอย่างได้แก่	
- แอบรักข้างเดียว 5 เพลง	
- ผิดหวังในความรัก 6 เพลง	
- ความรักที่หวานชื่น บอกรัก 2 เพลง	
3. กล่าวถึงสังขรณ์ของชีวิตและเวลา	7 เพลง
4. เป็นการเตือนสติ, ให้ข้อคิดเตือนใจ, คำสอน	6 เพลง
5. รำพึงรำพันถึงตัวเอง ให้ความหมายคลุมเครือ	5 เพลง
6. การให้กำลังใจคนที่มีความทุกข์, คนที่ผิดหวังในชีวิต	3 เพลง
7. ความแตกต่างในความคิดของแต่ละคน	3 เพลง
8. ความต้องการพบดินแดนในความฝัน ดินแดนแห่งความสุข
ความต้องการชีวิตที่เป็นสุข	3 เพลง

9. เรื่องของคนดีคนเลว และความดีความเลว	3 เพลง
- กล่าวถึงคนดี, คนเลว, คนไม่มีประโยชน์ในสังคม	2 เพลง
- กล่าวถึงคนทำชั่ว	1 เพลง
10. ปฏิกริยาจากผู้ถูกประณามและถูกกตสี	3 เพลง
- ตอบโต้อย่างหยาบคาย	2 เพลง
- ทำเป็นเรื่องตลกประชด	1 เพลง
11. กล่าวถึงโทษของสิ่งเสพติด	2 เพลง
12. เกี่ยวกับความสำคัญของดนตรี, นักดนตรีร็อค, วงดนตรีร็อค	2 เพลง
13. อารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว	2 เพลง
14. สรรเสริญวีรชน	1 เพลง
15. การรับวัฒนธรรมต่างชาติ	1 เพลง
16. ความดีใจ, ความสุข	1 เพลง
17. เรื่องสองแง่สองง่าม	1 เพลง
18. ล้อเลียน สนุกไม่มีสาระ	1 เพลง

เพลงแนวโปรเกรสซีฟหรือคมีเนื้อหาเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติต่อสังคมและการดำเนินชีวิตของคนซึ่งมีถึง 23 เพลง จาก 80 เพลงรองลงมาเป็นเพลงเกี่ยวกับความรักซึ่งมีเพียง 13 เพลง ที่เหลืออีก 43 เพลง เป็นเพลงที่มีเนื้อหากระจ่ายไปในเรื่องต่าง ๆ หลากหลายถึง 16 ประเภท ได้แก่ ปรัชญาชีวิต , คติสอนใจ การรำพึงรำพันกับตัวเอง , ดินแดนแห่งความฝัน , ยาเสพติด , การสรรเสริญวีรชน , อารมณ์รุนแรงและการก้าวร้าว การทำทายเป็นต้น

2. แนวเฮฟวีเมทัล

มี 13 ชุด รวม 121 เพลง มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ความรัก	รวม 53 เพลง
มีความรักหลายรูปแบบได้แก่	
- ความรักที่ผิดหวัง 17 เพลง	
- ความรักหวานชื่น, บรรยายเกี่ยวกับหญิงคนรัก 11 เพลง	
- ความรักที่ยังอาลัยอาวรณ์ 9 เพลง	
- กามารมณ์และหญิงสาว 8 เพลง	
- ความรักที่กลายเป็นความแค้น, ความโกรธ, ไม่ชอบใจ 6 เพลง	
- ความรักที่มีอุปสรรคเพราะขัดกับค่านิยมหลักของสังคม 1 เพลง	
- หญิงสาวที่ถูกผู้ชายหลอกหลวง 1 เพลง	
2. การให้กำลังใจ, ให้ความเชื่อมั่นในตนเอง, การปลอบใจ	12 เพลง
3. ชีวิตคนในแง่มุมต่าง ๆ	12 เพลง
แยกออกเป็น	
- บรรยายถึงคนโชคร้าย, คนที่พบอุปสรรคในชีวิต, ความทุกข์ใจ 7 เพลง	
- ชีวิตของคน (คลุมเครือไม่ชัดเจน) 1 เพลง	
- รำพึงรำพันกับตัวเอง (คลุมเครือ) 1 เพลง	
- การต่อสู้ของชีวิต 3 เพลง	
4. ประโยชน์ของดนตรี ความยิ่งใหญ่ของดนตรีหรือค	
นั้สยใจคอนักดนตรีหรือค	7 เพลง
5. วัยรุ่น ความต้องอิสระเสรีของวัยรุ่น,	
ความต้องการทำตามความคิดของตนเอง	5 เพลง.
6. ธรรมชาติและชีวิตคน ป่าเขาลำเนาไพร ธรรมชาติและเสียงเพลง	5 เพลง
7. ต่อด้านสงคราม และความรุนแรง	4 เพลง
แยกออกเป็น	

- การเรียกร้องให้คนหยุดฆ่ากัน 1 เพลง
- การต่อต้านสงคราม ส่งเสริมเสรีภาพ 3 เพลง
- 8. โจมตีสังคมนิยมใหม่ 5 เพลง
 - อันได้แก่
 - ความวุ่นวายในสังคม 4 เพลง
 - คนที่ชอบหลอกลวงคนอื่น โดยเอาศาสนามาบังหน้า 1 เพลง
- 9. ยาเสพติดและโทษของยาเสพติด เช่นกัญชา เฮโรอีน สุรา บุหรี่ 3 เพลง
- 10. การเตือนสติคนที่หลงตัวเอง 3 เพลง
- 11. คำสอน หลักศาสนา และปรัชญา 8 เพลง
 - ประกอบด้วย
 - สัจธรรมของชีวิต ความเป็นจริงในชีวิต 3 เพลง
 - สอนให้เป็นคนดี 3 เพลง
 - พระคุณมารดา 2 เพลง
- 12. การทำทาย ความก้าวร้าว 2 เพลง
- 13. ความฝันและจินตนาการ 2 เพลง

ข้อสังเกตคือแนวเฮฟวีเมทัลมีเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก 53 เพลง จาก 121 เพลง รองลงมาเป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้กำลังใจผู้ที่ผิดหวัง และเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของชีวิตคนในแง่มุมต่าง ๆ ที่เหลือเป็นเพลงที่มีเนื้อหาต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ได้แก่ การยกย่องดนตรีร็อก , ความคิดของวัยรุ่น , ความงามของธรรมชาติ , การต่อต้านสงครามความรุนแรง และการโจมตีสังคมนิยม

3. แนวคันทรี่ร็อก/โพล์คร็อก

จำนวน 6 ชุด รวม 57 เพลง มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ความรัก	24 เพลง
ได้แก่	
- ความรักที่หวานชื่น การบอกรัก 8 เพลง	
- การผิดหวังในความรัก ถูกคนรักหลอก, ถูกแย่งคนรัก,
คนรักปันใจให้คนอื่น 11 เพลง	
- แอบรัก, ฝ่ายเดียว 5 เพลง	
2. ปรัชญาในการดำเนินชีวิต	5 เพลง
3. เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของคนในรูปแบบต่าง ๆ , คนยากจน, ชนกลุ่มน้อย
คนที่เสียเปรียบในสังคม	4 เพลง
4. คนที่จิตใจกล้าหาญ มุ่งมั่น, คุณค่าของความเป็นคน	4 เพลง
5. ความต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย, การที่ต้องทำงานหนักเพื่อ
ความอยู่รอด	3 เพลง
6. เกี่ยวกับสิ่งเสพติด, คนที่หลงมัวเมาไปกับสิ่งเสพติด	2 เพลง
7. วิถีกรรมบรรพบุรุษไทย, ปลูกใจให้รักชาติ	2 เพลง
8. ปัญหาการอพยพแรงงาน, ปัญหาโสเภณี	2 เพลง
9. เกี่ยวกับเหตุการณ์ในขณะแต่งเพลง	1 เพลง
10. ค่านิยมของคนไทย เช่น นิยมวัตถุ, ทำงานเอาหน้า	2 เพลง
11. ความอ้างว้างโดดเดี่ยว, คนไกลบ้าน	2 เพลง
12. การให้กำลังใจสำหรับผู้ทำผิด การให้ความหวังในชีวิต	2 เพลง
13. การต่อต้านสงคราม	1 เพลง
14. การฝืนใจทำสิ่งที่ไม่อยากทำ	1 เพลง
15. อนุรักษ์ธรรมชาติ บรรยายความงามของธรรมชาติ	1 เพลง
16. ชื่อเต็มของกรุงเทพมหานคร	1 เพลง

เนื้อหาและรูปแบบของเพลงคันทรี่ร็อค มีลักษณะคล้ายคลึงกับเพลงป๊อปรีดมาก บางคนจัดเพลงประเภทนี้รวมอยู่กับเพลงป๊อปรีด เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเพลงรักซึ่งมีถึง 24 เพลง รองลงมาเป็นเพลงที่เกี่ยวกับปรัชญาในการดำเนินชีวิต 5 เพลง ส่วนที่เหลืออีก 28 เพลง เป็นเพลงที่มีเนื้อหาด้านต่าง ๆ อีก 14 ประเภท ได้แก่ ชีวิตคนที่เสียเปรียบ , คนที่กล้าหาญ , สิ่งเสพติด เป็นต้น

เพลงคันทรี่ร็อคที่นำมาวิจัยมีอยู่ 2 กลุ่มคือ เทปของคาราบาว และเทปเพลงของ อัสนี-วสันต์ เพลงที่เป็นของศิลปินคาราบาวทุกเพลงมีเนื้อหาที่ไม่ใช่เรื่องความรัก แต่เป็นการสะท้อนสังคมเสียส่วนมาก ตามแบบของเพลงเพื่อชีวิต ส่วนเพลงของอัสนี-วสันต์ ส่วนมากเกี่ยวกับความรักตามแบบเพลงป๊อป ในการจัดประเภทเพลงโดยทั่วไป จัดให้เพลงของคาราบาวโดยทั่วไปจัดอยู่ในประเภทเพลงเพื่อชีวิต ส่วนเพลงของอัสนี-วสันต์ ถูกจัดไว้ในพวกเพลงป๊อปรีด แต่เนื่องจากเทปเพลงชุดมินิของคาราบาวมีรูปแบบของดนตรี เป็นเพลงแนวร็อค อย่างชัดเจน ในการวิจัยครั้งนี้จึงจัดให้อยู่ในประเภทเพลงร็อค ส่วนเทปเพลงของอัสนี-วสันต์ มีลีลาการร้องที่แปลกไปจากเพลงป๊อปรีดโดยทั่วไปคือมีรูปแบบดนตรี และการขับร้องคล้ายเพลงพื้นบ้านหลายอย่างเช่น การออกสำเนียงการร้องที่ยืดทางเสียง ยาว ๆ การใช้จังหวะ และเครื่องดนตรีพื้นบ้านในบางเพลง เป็นต้น

4. แนวป๊อปรีด

จำนวน 23 ชุด รวม 198 เพลง มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ความรักของหนุ่มสาว 132 เพลง
 - ความรักที่ผิดหวัง, ถูกคนรักหลอกหลวง, คนรักไม่ซื่อสัตย์,

คนรักเปลี่ยนใจไปรักคนอื่น, น้อยใจ, ตัดพ้อต่อว่าผู้หญิงมารัก

97 เพลง

- ความรักของชายหญิง, แอบรักข้างเดียว, ความต้องการอยากมีคนรักสัก

คน, ความต้องการให้คนที่ตนรักตอบรักกลับมา 35 เพลง

2. บรรยายถึงตัวเอง, พอใจในความเป็นตัวเอง, ความเข้มแข็ง,
ความเชื่อมั่นในตัวเอง, กล่าวเตือนสติตัวเอง 17 เพลง
3. การให้กำลังใจ, ความหวังในชีวิต, การต่อสู้อุปสรรคต่างๆ, คติสอนใจ
15 เพลง
4. การดำเนินชีวิตของบุคคลต่างๆ , ชีวิตที่วุ่นวายในสังคมเมือง 8 เพลง
5. การกระทำบางอย่างที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน 5 เพลง
6. เกี่ยวกับเพื่อน, ความรักที่มีต่อเพื่อน 4 เพลง
7. คุณค่าของความเป็นคน, คุณธรรมของคน 4 เพลง
8. ความยิ่งใหญ่ของดนตรีร็อค, เกี่ยวกับนักดนตรีร็อค 3 เพลง
9. ปัญหาเสพติด, บุหรี่ 2 เพลง
10. ความรักชาติ, รักและคิดถึงถิ่นกำเนิด 2 เพลง
11. ปัญหาการรุกรานของประเทศมหาอำนาจ 2 เพลง
12. บรรยายถึงเหตุการณ์ร้ายแรงที่ผู้ใหญ่เป็นผู้ก่อแต่เด็กต้องรับกรรม 2 เพลง
13. ความงามตามธรรมชาติ 1 เพลง
14. อารมณ์ขันของศิลปิน ล้อเลียนศิลปินเพลงคนอื่นๆ 1 เพลง
15. ความอึดอัดใจ คับแค้นใจ ถูกกกดตัน 2 เพลง

เพลงป๊อปรีอคมมีเนื้อหาส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักเช่นเดียวกับเนื้อหาของ

เพลงป๊อปปูลาร์ส่วนใหญ่ นั่นเอง คือมีเพลงเกี่ยวกับความรักถึง 132 เพลง จาก 198 เพลง

รองลงมาเป็นเรื่องที่บรรยายถึงตัวเอง มี 17 เพลง ที่เหลืออีก 49 เพลงเป็นเพลงที่มีเนื้อหา

ด้านต่างๆ ได้แก่ การให้กำลังใจคนผิดหวัง การดำเนินชีวิตของบุคคลต่างๆ ในสังคม

ข้อสังเกตสำหรับเพลงรักของแนวป๊อปรีดจะแตกต่างจากเพลงป๊อปโดยทั่วไปคือความรักที่ปรากฏอยู่ในเพลงป๊อปรีดนั้นเป็นความรักที่เน้นเรื่องอิสระเสรีภาพส่วนบุคคลและการเคารพถึงสิทธิเสมอภาคระหว่างหญิงและชายหรือไม่ก็เป็นการเรียกร้องสิทธิเสมอภาคในเรื่องความรักของฝ่ายหญิง

ตารางสรุปเนื้อหาของเพลงทั้ง 4 ประเภท

เนื้อหา	โปรเกรสซีฟ	เฮฟวีเมทัล	คันทรี่ร็อก	ป๊อปร็อก
1. ความรักและกามารมณ์	13	53	24	132
2. การให้กำลังใจผู้ผิดหวัง	3	12	2	15
3. ชีวิตของคน และการดำเนินชีวิต	3	12	7	8
4. ดนตรี , ดนตรีร็อก	2	7	-	3
5. วัยรุ่น	-	5	-	-
6. ชมธรรมชาติ	-	5	1	1
7.ต่อต้านสงครามและความรุนแรง	-	4	2	-
8. โจมตีสังคม , ปัญหาสังคม	23	5	4	-
9. ยาเสพติด	2	3	2	2
10. คำสอน,ศาสนา,ปรัชญา,เดือนสติ คน	13	11	5	10
11. การแสดงการท้าทาย,ความก้าว ร้าว, ความรุนแรง, การตอบโต้	5	2	-	2
12. ความฝันและจินตนาการ	3	2	-	-
13. รำพึงรำพันถึงตัวเอง	5	-	3	17
14. ความแตกต่างในชีวิตคน	3	-	-	-
15. สรรเสริญวีรชน คนดี	1	-	4	-
16. การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติ	1	-	-	-
17. ความดีใจ,ความสุข	1	-	-	-
18. สองแง่สองง่าม	1	-	-	-
19. ล้อเลียน ไม่มีสาระ	1	-	-	-
20. ความผูกพันที่มีต่อเพื่อน	-	-	-	4
21. ความรักชาติ,ถิ่นกำเนิด	-	-	2	2
22. การรุกรานของประเทศมหาอำนาจ	-	-	-	2
23. อื่น ๆ	-	-	2	-
(รวม 456 เพลง)	80	121	57	198

จากตารางสรุปเนื้อหาของเพลง จะเห็นว่าถ้ามองจากภาพรวมแล้วจากเพลงที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 456 เพลง เนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่ยังเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรักและกามารมณ์ คือมีเพลงแนวรักอยู่ถึง 222 เพลง ยกเว้นเพลงแนวโปรเกรสซีฟหรือคมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องการโจมตีสังคมและสะท้อนปัญหาสังคม แต่ถ้าแยกดูทีละแนวแล้ว จะเห็นว่าเพลงส่วนใหญ่ไม่ได้มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องรักอย่างเดียว แต่มีเนื้อหาที่กล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ อย่างหลายหลาก

แนวโปรเกรสซีฟหรือคพูดถึงเรื่องปัญหาสังคมและการโจมตีสังคมมากที่สุด คือมีถึง 17 เพลง มีเรื่องความรักเพียง 15 เพลง ส่วนที่เหลือมีเนื้อหากระจัดกระจายออกไปในเรื่องต่าง ๆ อย่างหลายหลากมากกว่าแนวอื่น แยกประเภทได้ถึง 15 ประเภท ได้แก่ เรื่องคำสอน หลักศาสนาและปรัชญา , การแสดงความรุนแรง , การรำพึงรำพันถึงตัวเอง , ความฝันและจินตนาการ , การให้กำลังใจคนที่ผิดหวัง และการดำเนินชีวิตของคน ส่วนที่แตกต่างจากแนวอื่น ได้แก่ เรื่อง ความแตกต่างในชีวิตของคน , การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติ , ความดีใจและเรื่องสองแง่สองง่าม เป็นต้น

ในแนวเฮฟวีเมทัล มีเพลงที่เป็นเพลงรักอยู่ไม่ถึงครึ่ง คือมี 53 เพลง จาก 121 เพลง ส่วนที่เหลืออีก 68 เพลง เป็นเพลงที่เกี่ยวกับการให้กำลังใจผู้ผิดหวัง , เรื่องราวการดำเนินชีวิตของ คน , เรื่องของคำสอน ศาสนาและปรัชญา และ การเตือนสติคน เป็นต้น ในส่วนที่แตกต่างจากแนวอื่นคือ เนื้อหาที่เพลงแนวเฮฟวีพูดถึงมากกว่าแนวอื่น ๆ ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับกับการยกย่องดนตรีร็อก , เรื่องราวชีวิตและความคิดของวัยรุ่น , การต่อต้านสงครามและความรุนแรง และการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคล เป็นต้น

เพลงแนวคันทรี่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับเพลงแนวป๊อปหรือค (โดยเฉพาะเพลงของอัลนี-วสันต์) เป็นเรื่องความรัก 24 เพลงจาก 57 เพลง ส่วนที่เหลือ อีก 33 เพลง มีเนื้อหากระจัดไปหลายหลาก ได้แก่ การดำเนินชีวิตของคน , คำสอน หลักปรัชญาและศาสนา , การ

โจมตีสังคมและสะท้อนปัญหาสังคม , การสรรเสริญวีรชน , การรำพึงรำพันถึงตัวเอง , ยาเสพติด , การให้กำลังใจผู้ผิดหวัง , ความรักชาติ และการต่อต้านสงครามและความรุนแรง

แนวป๊อปรีอค มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักมากกว่าแนวอื่น ๆ ทั้งหมด คือมีถึง 132 เพลงจาก 198 เพลง สิ่งที่เพลงป๊อปรีอคไม่กล่าวถึงเลยคือปัญหาสังคมและการโจมตีสังคม เพลงป๊อปรีอคจะพูดถึงปัจเจกชนเสียมากกว่า สิ่งที่เพลงป๊อปรีอคมีเนื้อหาแตกต่างจากเพลงป๊อปทั่วไปคือนอกจากการพูดถึงเรื่องความรักแล้ว เพลงป๊อปรีออยังพูดถึงเรื่องอื่น ๆ ที่หลายหลากมากกว่าเพลงป๊อป ได้แก่ การรำพึงรำพันถึงตัวเอง , คำสอน , หลักปรัชญาและศาสนา , การให้กำลังใจผู้ผิดหวัง , การดำเนินชีวิตของคน , ดนตรีและดนตรีรีอค , ความผูกพันต่อเพื่อน , ยาเสพติด , ความรักชาติ , ความก้าวร้าว , และการชมความงามของธรรมชาติ เป็นต้น เนื้อหาที่เพลงป๊อปรีอคมีอยู่มากกว่าเพลงประเภทอื่นคือ การรำพึงรำพันถึงตัวเองและการให้กำลังใจผู้ผิดหวัง

โดยสรุปแล้วเพลงแนวรีอคมีเนื้อหาที่หลากหลาย สามารถแยกเป็นประเภทได้ถึง 23 ประเภท ขณะที่เพลงป๊อปส่วนมากมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักประมาณ ร้อยละ 90 (เมตตา กฤตวิทย์ และ ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ , 2532) แต่เพลงรีอคมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักเพียง ร้อยละ 48.68 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 51.32 เป็นเรื่องอื่น ๆ

การเปรียบเทียบเนื้อหาเพลงรีอคแต่ละแนว

จากตารางสรุปเนื้อหาของเพลงทั้ง 4 ประเภท จะเห็นได้ว่าแต่ละแนวได้นำเสนอเนื้อหาในเรื่องราวต่าง ๆ ในปริมาณและวิธีการนำเสนอที่แตกต่างกัน จากเนื้อหาที่มีอยู่ในเพลงแนวรีอคทั้งสิ้น 23 เรื่อง แต่เนื้อหาที่ปรากฏเด่นชัดมีจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ การโจมตีสังคม ความรัก, คำสอนและศาสนา, การให้กำลังใจผู้ผิดหวัง, ชีวิตของคน และการรำพึงรำพันกับตัวเอง

1. เนื้อหาที่เกี่ยวกับการโจมตีสังคมมีอยู่ในแนวโปรเกรสซีฟหรือคมากที่สุด รองลงมา เป็นแนวเฮฟวีเมทัล และคันทรี่หรือคตามลำดับ แต่ในแนวป๊อปหรือคจะไม่มีเนื้อหาโจมตีสังคมเลย เพลงแนวโปรเกรสซีฟหรือคจะกล่าวโจมตีสังคมอย่างตรงไปตรงมา เช่น โจมตีรัฐบาลและนักการเมือง เป็นการท้าทายอำนาจรัฐโดยตรง ดังคำร้องที่ว่า "อยากจะอยู่กับรัฐบาลก็พาลจะลืมหัด อยากจะอยู่ต่างซั้วก็กลัวอาจผิดไป ก็หัวใจมันอยากมีประชาธิปไตยจะให้ทำยังไง ใครรู้ช่วยบอกที....เบื่อเหลือเกิน เกิดเป็นประชาชนตาตา ๆ ไม่รู้จะทำไง เหม็นเสียจนว่าคาญจะพาลเป็นบ้าตาย เพราะอยากจะเป็นคนไทยที่ดี " (เพลงที่ 3 ชุด พรายใต้สำนึก ของ ปฐมพร) ในการโจมตีสังคมของแนวโปรเกรสซีฟหรือคบางครั้งจะใช้ถ้อยคำที่หยาบคายและรุนแรงด้วย เช่น "ไม่มีแดกไม่ได้ขอมึงกิน....ใครไม่ฟังก็ไปให้ไกล ดิน" (เพลงที่ 2 ชุด พรายใต้สำนึก ของ ปฐมพร) ในแนวเฮฟวีเมทัลจะมีวิธีการโจมตีที่แตกต่างออกไปคือเป็นการโจมตีแนวความคิดโดยรวม ๆ มากกว่าที่จะโจมตีตัวบุคคล เช่น "มนุษย์สร้างอาวุธและเกณฑ์ทหาร เรื่องล้างผลาญ เป็นเรื่องธรรมชาติ "(เพลง จะไปให้ถึง ชุด เนื้อกับหนัง ของคณะเนื้อกับหนัง) ส่วนในแนวคันทรี่หรือคจะใช้วิธีโจมตีทางอ้อมโดยการประชดประชันหรือเปรยเปรย เช่น โจมตีสถาบันครอบครัว (เพลง ลูกแก้ว ชุด มิน ของคาราบาว) และ กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมที่เสียไปเพราะมนุษย์ (เพลง รุ่งกินน้ำ ชุด รุ่งกินน้ำ ของอัสนี-วสันต์)

2. เรื่องความรักจะมีอยู่ในแทบทุกแนว โดยเฉพาะแนวป๊อปหรือคมีมากที่สุด รองลงมา คือแนว เฮฟวีเมทัล คันทรี่หรือค และโปรเกรสซีฟหรือค แต่เนื้อหาของเพลงแต่ละแนวจะกล่าวถึงความรักที่ไม่เหมือนกัน แนวป๊อปหรือค เป็นรักปกติของหนุ่มสาวทั่วไป คือเป็นรักที่สดชื่น รักที่ผิดหวัง รักเขาข้างเดียว รักถูกหลอกลวงและการตัดพ้อต่อว่าคนรัก แนวเฮฟวีเมทัลเป็นรักที่แตกต่างจากแนวป๊อปหรือคคือ มักเป็นรักที่ผิดหวัง ชมชื่น เจ็บปวดอย่างแสนสาหัส ความรักที่กลายเป็นความเกลียด และความโกรธแค้น เช่น เนื้อร้องที่ว่า "ปวดแสบปวดร้อนเหมือนใจโดนจี้ไฟ เกือบตายทั้งเป็น เจ็บคราวนี้เหมือนโดนกระชากใจ" (เพลงกระชากใจ ชุด กระชากใจ ของ คาไลโดสโคป) รักของคันทรี่มักจะเป็นเพลงที่มีเนื้อหาเบาๆ ไม่จริงจังมากนัก มักเป็นการหยิกแกลมหยอกล้อคนรักเบาๆ บางเพลงก็มีเนื้อร้องที่ไม่มีสาระอะไรมาก

เข้าทำนองกลอนพาไป เช่น "กุ่มใจไม่มี ล.ลึง กุ่มใจจริง ๆ ล.ลึงไปไหน รักเธอจนสุดหัวใจ แล้วเหตุอันใดไม่มี ล.ลึง" (เพลงกุ่มใจ ของอัสนี-วสันต์) ส่วนเพลงรักในแนวโปกรีสตีฟร็อก นั้น มักเป็นรักที่เพ้อฝัน หรือคิดฝันไปเองเพียงฝ่ายเดียว

3. เรื่องคำสอน ปรัชญาและศาสนา แนวโปกรีสตีฟร็อกมีมากที่สุด รองลงมาเป็นแนวเฮฟวีเมทัล ป๊อปร็อกและคันทรี่ร็อกตามลำดับ แนวโปกรีสตีฟร็อกกล่าวถึงสัจจะธรรมของชีวิตและเวลา ให้ข้อคิด คติเตือนใจ และคำสอนเกี่ยวกับความดีความเลว แนวเฮฟวีเมทัลกล่าวชัดเจนกว่าแนวโปกรีสตีฟร็อก คือพูดถึงสัจจะธรรมของชีวิตสอนให้เป็นคนดีและกล่าวถึงพระคุณมารดา แนวป๊อปร็อกให้คติสอนใจ สอนให้เตือนตนเองและการรู้จักคุณค่า ส่วนแนวคันทรี่เป็นเรื่องเกี่ยวกับคติธรรมทางศาสนาที่เป็นเรื่องพื้น ๆ และคติชาวบ้าน ซึ่งมักเป็นการเปรียบเปรยทางอ้อม

4. การให้กำลังใจผู้ผิดหวัง มีในแนวป๊อปร็อกมากที่สุด รองลงมาเป็นแนวเฮฟวีเมทัล โปกรีสตีฟร็อกและคันทรี่ร็อก ตามลำดับ แนวป๊อปร็อกเห็นว่าปัญหาทุกอย่างมีทางแก้ขอให้มีความอดทนและมีกำลังใจเข้มแข็งก็จะผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ แนวเฮฟวีเมทัลเน้นให้ต่อสู้อย่างเข้มแข็ง อย่ายอมแพ้ ส่วนแนวโปกรีสตีฟร็อกเป็นการให้กำลังใจผู้ที่ผิดหวังและมีทุกข์ด้วยความเห็นอกเห็นใจโดยไม่รู้ว่าจะช่วยอย่างไร (ฟังเพลง "จริง ๆ เพลงในใจ" ชุดแดนศิวิไลซ์ของ ธเนศ วรากุลนุเคราะห์) ส่วนแนวคันทรี่ร็อกก็คล้ายกับแนวป๊อปร็อก คือเห็นว่าปัญหาทุกอย่างมีทางแก้ถ้ามีความพยายาม

5. เรื่องของชีวิตคนและการดำเนินชีวิต มีมากที่สุดในแนวเฮฟวีเมทัล รองลงมาเป็นแนวป๊อปร็อก โปกรีสตีฟร็อกและคันทรี่ร็อกตามลำดับ เฮฟวีเมทัลกล่าวถึงชีวิตคนที่โชคร้าย คนที่พบกับอุปสรรคของชีวิต และคนที่พ่ายแพ้ แนวป๊อปร็อกกล่าวถึงชีวิตคนโดยทั่วไปในสังคมเมืองที่วุ่นวาย ไม่ระบุว่าเป็นคนรวยหรือคนจน ในแนวโปกรีสตีฟร็อกกล่าวถึงชีวิตคนที่ถูกกดขี่ เหยียบข่มและถูกประณาม มักไม่ค่อยระบุชัดเจนว่าเป็นใคร และแนวคันทรี่

มักจะระบุชัดเจนว่าเป็นชีวิตของคนกลุ่มใด เช่นคนยากจน คนบ้านนอก คนอีสานและ ชาว
กะเหรี่ยง (เพลงในชุดมีน ของ คาราบาว)

6. การรำพึงรำพันถึงตัวเอง มีในแนวป๊อปรีดคมากที่สุดรองลงมาเป็นโปรเกรสซีฟ
และคันทรี่รีดค แนวป๊อปรีดคมักจะรำพึงรำพันถึงตัวเองที่ถูกกดดัน และคับข้องใจ
แนวโปรเกรสซีฟ จะรำพึงรำพันกับตัวเองโดยมีเนื้อหาที่คลุมเครือไม่ชัดเจน เหมือนกับคนที่
กับคนที่เพ้อคลั่งหรือเสียสติ ส่วนแนวคันทรี่รีดคเป็นการรำพึงรำพันกับตัวเองด้วยความเหงา
เพราะคิดถึงบ้านที่จากมาไกล